

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ економіки, права та управління бізнесом _____
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ____ ” _____ 201 ____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємство торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування
Економіка, планування та управління бізнесом
(назва магістерської програми)

на тему: «Способи мінімізації кредитного ризику банку (на прикладі банку
Південний)»
(назва теми)

Виконавець:

студент 66 групи ФЕУП

Рудий Андрій Олександрович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.е., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Клевцевич Наталія Анатолівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	7
1.1. Поняття кредитного ризику та його сутність.....	7
1.2. Підходи до оцінки кредитного ризику.....	12
1.3. Можливості мінімізації кредитного ризику.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ В АКЦІОНЕРНОМУ БАНК "ПІВДЕННИЙ"	38
2.1. Аналіз кредитного ринку України.....	38
2.2 Характеристика фінансового стану та результатів діяльності банківської установи.....	47
2.3. Практика мінімізації кредитного ризику в акціонерному банку "Південний"	55
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ТА МІНІМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ.....	70
3.1. Зарубіжний досвід щодо мінімізації кредитного ризику.....	70
3.2. Практичні аспекти організації системи захисту від кредитного ризику в акціонерному банку "Південний"	75
ВИСНОВОК.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми. Економіка України початку двадцять першого сторіччя змусила всі ланки приватного бізнесу та й кожного суб'єкта підприємництва шукати відповіді на нові запитання, при тому що завдання кінця двадцятото сторіччя були ще й досі не розв'язані. Одне з перших це - управління ризиками. Це плата кожного суб'єктів господарювання за свободу дії, яка є невід'ємною частиною специфіки та особливості ринкового механізму.

Нажаль, потрібно враховувати що банківська система держави, разом з іншими сферами економічної діяльності України, на сьогодні перебувають в ситуації, яка суттєво відрізняється від ситуації у основній частині розвинутих країн своєю індивідуальністю та складністю. Це зумовлено дією різноманітних факторів: незавершеністю нормативно-правової бази, затяжною економічною кризою, відсутністю постійних та стабільних господарських зв'язків, все це в свою чергу лише погіршує ринкову середовище та дає можливості для загострення ризиків.

Поняття банку органічно пов'язане з поняттям ризику, бо банки виконують функцію перерозподілу ризиків фінансового ринку.

Економісти та експерти кредитних ризиків у банках ставлять перед собою за основну проблему не отримання максимального прибутку від операційної діяльності, а проблему скорочення витрат через втрати по не виконаним обов'язкам, мінімізацію ризику отримання таких втрат та досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризикованістю операцій. Ризик є в кожній банківській операції.

Кредитний ризик визначається науковцями як внутрішній ризик в основній діяльності банку. Його суть полягає у вірогідності збитків від непогашення позичальником основної суми боргу та процентів за кредитом.

Хибно вважати що невиконання боржником своїх зобов'язань перед банком обмежується всього лиш несплатою процентів і неповерненням позики.

У цьому разі підривається основний стовп для фінансової сфери, а саме репутація фінансово-кредитного інституту, оскільки значний обсяг проблемних кредитів створює передумови до загрози неплатоспроможності банку, що в свою чергу відлякує нових потенційних вкладників та інвесторів, без допомоги яких економіка значною мірою втрачає потенційну можливість до розвитку. Підвищення втрат від позичкових операцій викликає вплив із банку кваліфікованих спеціалістів оскільки зниження обсягу прибутку як джерела їхнього матеріального заохочення. Слід враховувати й необхідність для фінансово-кредитного закладу здійснювати додаткові витрати, пов'язані із вирішенням проблемного кредиту, а також те, що значна частина банківського капіталу "зупиняється" в непродуктивних активах, що знижує дохідність банку, оборотній капітал та платоспроможність.

Ця проблема виявляється актуальною для України, бо закінчився період отримання значних інфляційних прибутків. Перед банками постала необхідність переходу від екстенсивних методів роботи до інтенсивних (таких, що вимагають поліпшення якості кредитного портфеля, а не збільшення, розширення його за допомогою нових ризикових клієнтів). Поліпшення якості в свою чергу передбачають активізацію внутрішнього потенціалу банку. Зупиняючись на кредитуванні, це означає високий професіоналізм при роботі із позичальником, знання свого клієнта реально, а не лише по офіційній інформації, це застосування останніх наукових розробок, покращення програмного забезпечення та інше.

Мета і завдання дослідження. Основною метою дипломної роботи є розробка організаційно-методичних рекомендацій з удосконалювання мінімізації кредитного ризику комерційного банку.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємозалежних завдань:

- розкрити економічну сутність такого поняття як «кредитний ризик»;

- розглянути на вибрати найбільш дієвий підхід до оцінки кредитного ризику;
- проаналізувати кредитний ринок України та порівняти його зі світовим ринком;
- провести практичне дослідження та зрозуміти як акціонерний банк «Південний» виявляє та захищає себе від кредитного ризику;
- розглянути зарубіжний досвід боротьби з кредитним ризиком;
- напрацювати рекомендації щодо удосконалювання системи захисту від кредитного ризику в досліджуваній банківській установі.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є група системних засобів для захисту від кредитного ризику акціонерного банку «Південний».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методологічні і прикладні проблеми мінімізації кредитного ризику комерційного банку.

Теоретичною методологічною основою дипломної роботи являються основні положення і висновки, сформульовані в наукових фундаментальних працях вітчизняних і закордонних економістів в області теорії банківської справи.

Інформативною основою є праці українських і закордонних фахівців в області теорії і практики банківської справи в Україні; матеріали наукових конференцій; періодичної преси, дані бухгалтерського, управлінського й аналітичного обліку банку «Південний». В якості юридичної бази дослідження використані законодавчі і нормативні документи регулюючі банківську діяльність в Україні.

У ході дослідження використовувалися загальнонаукові методи, методи порівнянь, угруповань, спостереження, обстеження, комплексної оцінки, аналітичні процедури й ін. В роботі данні методи відображені в наступних випадках: методом порівняння ми виявили різницю між вітчизняними та зарубіжними системами в сфері мінімізації кредитного ризику, метод

угруповання допоміг в більш чіткому та наявному показі як працює система та як різні варіанти впливають на загальну картину та окремі групи контрагентів, методом спостереження було виявлено в роботі банківських співробітників наглядний приклад не теоретичної, а саме практичної частини робити по темі диплому, за допомогою обстеження я зміг на конкретних прикладах побачити систему мінімізації ризиків на декількох контрагентах, комплексна оцінка дала змогу відобразити дії співробітників банку на загальній картині, а саме зменшення кредитного ризику, аналітичні процедури дозволили згрупувати та представити в зручних наявних таблицях отриману інформацію.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження була опублікована стаття на тему «Основні види ризиків у банківській діяльності» у «Науковому студентському віснику» ФЕУВ-№ 8, 2017 р.

ВИСНОВКИ

В даній роботі розглянута низька питань, які тісно пов'язані із кредитним ризиком комерційного банку. Саме він представляє не впевненість у найбільш традиційні для банків України діяльності – кредитуванні. Але слід зауважити, що кредитний ризик не можна розглядати відірвано від інших ризиків банківської діяльності, так як вони переплітаються і спричиняють один одного.

Кредитний ризик є досить складною сукупністю елементів, які викликаються зовнішніми (не можуть регулюватися банком) і внутрішніми факторами.

Важливою характеристикою кредитного ризику є його динамічність, яка вимагає від банківських працівників періодичної оцінки ризику та управління ним. Оцінка кредитного ризику включає в себе кілька етапів. Якісний є, зазвичай, первинним. Кількісна оцінка базується на якісній і деталізує її. Особливо гострою проблемою для українських банків є створення методики визначення ступеню ризику за перспективними, а не минулими показниками фінансової діяльності позичальника.

Здійснюючи заходи по управлінню ризиком неповернення позичок, банківський персонал орієнтується на банківську кредитну політику, яка визначає стратегічні цілі та тактичні задачі. При цьому акцент може бути зроблений на ризиковій і доходній або поміркованій політиці.

Банк може розв'язати ризик кількома способами: уникнути його, прийняти повністю або прийняти за умови здійснення заходів по його зменшенню. Останній варіант є найбільш уживаним.

Зовнішні способи мінімізації кредитного ризику (розподіл ризику, страхування ризику, забезпечення) передбачають передачу частини або всього ризику іншим економічним суб'єктам. Внутрішні (нормування, лімітування, диверсифікація, створення резервів, оцінка кредитоспроможності позичальника) засновані на самостійних спробах банку перестрахуватися. На практиці, як правило, способи поєднуються з метою посилення їх впливу.

Комерційний банк «Південний» був заснований у 1993 році. На сьогоднішній день «Південний» є одним з банків, які найбільш динамічно розвиваються в Україні, і займає лідируючі позиції банківського рейтингу країни.

Для мінімізації кредитного ризику акціонерного банку «Південний» застосовує наступні методи: оцінка кредитоспроможності позичальника, нормування, лімітування, диверсифікація кредитного портфеля, використання забезпечення, страхування, створення страхових резервів на покриття можливих збитків за кредитними операціями. В дипломній роботі детально описано підходи, які використовує досліджувана банківська установа для захисту від кредитного ризику.

Проблемним питанням для аналізованої банківської установи є методика оцінки кредитного портфеля установами акціонерного банку «Південний» є досить простою. Недоліком її можна назвати абстрактність окремих показників та критеріїв їх визначення. Наприклад, яке співвідношення матеріального стану позичальника та суми кредиту слід вважати низьким або середнім, чи як визначити ринкову позицію позичальника. Досить малу вагу при розрахунках отримує критерій "прибутковість-збитковість". Дана методика є характерним прикладом адаптації банком оціночних критеріїв до практичного застосування, про яку йшла мова раніше.

Базуючись на результатах дипломного дослідження ми можемо стверджувати, що стратегія кредитних ризиків будь-якого банку має забезпечувати безперервність підходу. Внаслідок цього, стратегія повинна буде враховувати циклічний розвиток будь-якої економіки та відповідні зміни в складі та якості загального портфеля кредитів. Хоча стратегія повинна періодично переглядатися і доповнюватися, вона повинна бути життєздатною протягом тривалого періоду та протягом різноманітних економічних циклів.

Стратегія та політика кредитних ризиків повинні бути успішно поширені в межах банківської установи. Весь персонал, який причетний до стратегії і

політики, має чітко розуміти підхід банку до надання і управління кредитами і має нести відповідальність за впровадження розробленої політики та механізмів.

Наріжним каменем безпечного та розсудливого банківського розвитку є формування та запровадження політики та механізмів, що стосуються ідентифікації, оцінки, перевірки та контролю кредитних ризиків. Кредитна політика встановлює схему з надання позик та спрямовує банківські операції з кредитування. Кредитна політика має стосуватись таких сфер, як цільові ринки, структура портфелів, цінові та не цінові умови, структура обмежень, уповноважені органи, опрацювання/ звітування про винятки тощо. Така політика повинна бути чітко визначеною, узгодженою з розумними банківськими методами, відповідними контрольними вимогами і відповідати природі й складності банківських операцій. Політика повинна бути сформована і запроваджена в контексті внутрішніх і зовнішніх факторів, таких як становище банку на ринку, торгівельна зона, кваліфікація персоналу і технології. Належним чином розвинені політика та механізми надають банку можливість: (1) підтримувати розумні стандарти кредитування; (2) перевіряти та контролювати кредитні ризики; (3) ретельно оцінити можливості проведення нових операцій; і (4) визначити й управляти проблемними кредитами.

Розкривши теоретичні аспекти визначення, мінімізації та коректного керування ризиками та практичну сторону даного питання в акціонерному банку «Південний» в кредитному департаменті, а саме відділі оцінки контрагентів, можна сформулювати наступні висновки:

3. Під кредитним ризиком звичайно розуміють ризик невиконання позичальником початкових умов кредитної угоди, тобто неповернення (повністю або частково) основної суми боргу і процентів по ньому у встановленні договором строки; рівень ризику постійно змінюється під впливом динамічного оточення; ризики, на які наражаються банки, безпосередньо пов'язані з ризиками їх клієнтів; банкіри повинні

намагатися уникнути ризиків навіть більше, ніж інші підприємці, оскільки вони працюють не з власними, а з чужими грошима.

4. Якомога більш точна оцінка ризиків у банківській діяльності повинна мати за мету розробку методів управління ними в ході здійснення активних та пасивних операцій. Теорія і практика оперують різними методами оцінки ризику, різноманіття яких викликано безліччю ризиків і ризикових ситуацій. Однак оптимального підходу до оцінки не існує. Всі вони характеризуються певною часткою умовності. Тому для його оцінки необхідно застосовувати як якісні, так і кількісні методи.
5. Акціонерний банк Південний був заснований у 1993 році. На сьогоднішній день Південний є одним з банків, які найбільш динамічно розвиваються в Україні, і займає лідируючі позиції банківського рейтингу країни. Останім часом банк перейшов з регіонального на всеукраїнський. Основні центри розвитку Київ, Дніпропетровськ та Львів, таким чином охопивши основну території України. Структура капіталу, що склалась на кінець звітного року не містить ознак загрози фінансової стійкості, а його абсолютний розмір відповідає нормативним вимогам щодо його розміру.
6. Як видно, методика оцінки кредитного портфеля установами акціонерного банку «Південний» є досить простою. Недоліком її можна назвати абстрактність окремих показників та критеріїв їх визначення. Наприклад, яке співвідношення матеріального стану позичальника та суми кредиту слід вважати низьким або середнім, чи як визначити ринкову позицію позичальника. Досить малу вагу при розрахунках отримує критерій "прибутковість-збитковість". Дана методика є характерним прикладом адаптації банком оціночних критеріїв до практичного застосування, про яку йшла мова раніше.

7. Особливою вимогою до кредитного інспектору при підготовці всіх документів для підписання договору застави є перевірка параметрів предмету застави.
8. Предметом застави не можуть бути національні культурні та історичні цінності, об'єкти державної власності, приватизація яких заборонена законодавчими актами, а також майнові комплекси державних підприємств та їх структурних підрозділів, що знаходяться в процесі корпоратизації (ЗУ "Про заставу"). Але так як серед позичальників акціонерного банку «Південний» не було державних підприємств, то увага приділяється перевірці інших можливих порушень.
9. Працівниками кредитного відділу особлива увага приділяється перевірці документів, що встановлюють права заставодавців на це майно, та повноважень представників заставодавців на підписання договорів застави. Бо недотримання таких умов може призвести до визнання договору застави недійсним з поверненням предмету застави заставодавцю, як того вимагає Цивільний Кодекс. Цей підхід «максимум виграшу», підхід «оптимальна ймовірність», підхід «оптимальна мінливість», підхід «мінімум ризику».
10. *Страховання.* акціонерного банку «Південний» опосередковано використовує послуги страхових компаній лише з приводу страхування заставленого майна. Як правило, страховий поліс вимагається «Південним» при передачі позичальником у заставу предмету іпотеки. Майно має бути застраховане за рахунок заставодавця у повному обсязі на користь банку на весь термін дії договору застави. При настанні страхового випадку (загибелі заставленого майна) банківська установа матиме переважне право задоволення своїх вимог із суми страхового відшкодування. Але при розрахунку ступеню мінімізації кредитного ризику за умов страхування заставленого майна, увага кредитного інспектора обов'язково звертається на те, що страхове відшкодування

майже завжди менше вартості застрахованого майна (50 - 80 %). Отже якщо, наприклад, заборгованість за позиною складає 80 % від вартості застави, то у разі загибелі майна (здійснення страхового випадку) заборгованість позичальника може бути не погашена у повному обсязі за рахунок виплат страхової компанії.

11. Важливим напрямком зниження кредитних ризиків є дбайливий підхід щодо питання забезпечення виконання позичальником взятих на себе кредитних зобов'язань перед банком: банк користується такими формами забезпечення виданих кредитів як застава і поручительство. В якості застави приймається нерухомість, транспортні засоби, майнові права на грошові кошти. Співвідношення забезпечених позик до загальної суми наданих позик (за виключенням врахованих векселів та позабалансових зобов'язань) станом на 31.12.2016 р. становить 95,1 %, в тому числі забезпечених ліквідною заставою – 41,7 %. Заставлене майно має достатню вартість, щоб повернути наданий кредит та відсотки за користування кредитом, а також покрити всі видатки, пов'язані з процесом реалізації застави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-3 від 7.12.2010 р. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” від 14.10.2015р. №2680-XII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
3. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» № 15-93 від 19.02.2014 р., <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
4. Інструкція НБУ “Про порядок регулювання діяльності банків в Україні”. від 28.08.2011 за № 368 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
5. Інструкція НБУ “Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах” від 12.11.2003 за №492 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
6. Про порядок формування обов'язкових резервів для банків України - Постанова Правління НБУ №244 від 27.08.01р. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14>
7. Александрова Н.Г., Александров Н.А. Банки и банковская деятельность для клиентов. Санкт-Петербург: Питер, 2012, 224 с.
8. Алексеенко М.Д. Капітал банку: питання теорії і практики. Київ: КНЕУ, 2002, 276 с.
9. Анализ деятельности коммерческого банка /АОЗТ "Вече". АО "Московское финансовое объединение", под. общ. ред. С.И. Кумок, 2002, - 400 с.
10. Балабанов И.Т. Банковское дело. Санкт-Петербург: Питер, 2001, 304 с.
11. Батракова Л. Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка: Учебник для вузов. - М.: Изд. Корпорация "Логос", 2006, - 344 с.
12. Береславська О.І., Наконечний О.М., Пясецька М.Г. Міжнародні розрахунки та валютні операції. Київ: КНЕУ, 2013, - 392 с.

- 13.Біленчук П.Д., Диннік О.Г., Лютий І.О., Скороход О.В. Банківське право: українське та європейське. Київ: Атіка, 2005, - 400 с.
- 14.Валютний портфель (Книга финансиста, книга коммерсанта, книга банкира. / отв.ред. Платонова Е.Д., Рубин Ю.Б.. - М.: "Соминтэк", 2005, - 681 с.
- 15.Васюренко О.В. Банківський менеджмент. Київ: Видавничий центр "Академія", 2011, - 320 с.
- 16.Васюренко О.В. Банківські операції. Київ: Знання, 2014, - 324 с.
- 17.Волошин И.В. Оценка банковских рисков: новые подходы. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2014, - 216 с.
- 18.Вступ до банківської справи. /Под ред. Савлука М. И., Київ, Лібра, 2008, - 344 с.
- 19.Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності. Київ: КНЕУ, 2013, 599 с.
- 20.Головач А.В., Захожай В.Б, Головач А.В. Банківська статистика. К.:Українсько-фінський інститут менеджменту та бізнесу, 2008. – 192с.
- 21.Де Ковни Ш., Такки К. Стратегия хеджирования. Москва: ИНФРА-М, 2006, 208 с.
- 22.ДЕНИСЕНКО М. Л. Грошово-кредитна діяльність банків. Київ: Видавництво Європейського університету, 2014, 336 с.
- 23.Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі. Київ: Алерта, 2014, 478 с.
- 24.Денисенко М.П. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Алерта, 2013, 338 с.
- 25.Жуков Е.Ф., Максимова Л.М., Печникова А.В. Деньги. Кредит. Банки. Москва: ЮНИТИ, Банки и биржи, 2009, 622 с.
- 26.Заруба О.Д. Фінансовий менеджмент в комерційному банку. Київ, Знання, 2007, - 340 с.

- 27.Заруба О.Д. Фінансовий менеджмент у банках. Київ: Т-во "Знання", 2007, 172 с.
- 28.Иванов В.В. Анализ надежности банка. М. Рус. Деловая литература, 2010, - 320 с.
- 29.Калина А.В., Конева М.И., Яценко В.А. Современный экономический анализ и прогнозирование (микро- и макроуровень). Учебно-методическое пособие. - К.: МАУП, 2007,- 272с.
- 30.Каракоз И.И., Самборский В.И. Теория экономического анализа, - К.: Выща шк. Головное изд-во, 2013, -255 с.
- 31.Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С.Л. та ін. Банківський менеджмент. Київ: Знання-Прес, 2102, 438 с.
- 32.Кіндрацька Л.М. Бухгалтерський облік у банках України. Київ: КНЕУ, 2013, 636 с.
- 33.Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. - 2-е изд. перераб. И доп. -М.: "Финансы и статистика", 2007, -512 с.
- 34.Ковальчук Г.Г., Коваль М.М, Ліквідність комерційних банків: Навчальний посібник. - К,: Знання , КОО, 2003. – 120с.
- 35.Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності коерційних банків і підприємств . Київ: Видавничий дім "Скарби", 2011, 336 с.
- 36.Корнеев В.В. Кредитні та інвестиційні потоки капіталу на фінансових ринках. Київ: НДФІ, 2013, 376 с.
- 37.Костіна Н.І., Алексеев А.А., Василик О.Д. Финансы: система моделей і прогнозів. Київ: Четверта хвиля, 2008, 304 с.
- 38.Костюченко О.А. Банківське право. Київ: КНЕУ, 2009, 168 с.
- 39.Кочетков В.Н. Анализ банковской деятельности: теоретико-прикладной аспект. – К.: МАУП, 2009. –192 с.

40. Кочетков В. М. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах. Київ: Видавництво Європейського університету, 2013, 285 с.
41. Кочетков В.Н. Анализ банковской деятельности: теоретико-прикладной аспект. Киев: МАУП, 2009, 192 с.
42. Лаврушин О.И. Банковское дело. Москва: Финансы и статистика, 2013, 672 с.
43. Лаптев С. М., Денисенко М. П., Кабанов В. Г., Любунь О. С. Банківська діяльність (вітчизняний та зарубіжний досвід). Київ: ВД "Професіонал", 2014, 320 с.
44. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій. Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш, 2011, 320 с.
45. Луців Б.Л. . Гроші банки та кредит: у схемех та коментарях. Тернопіль: Карт-бланш, 2013, 225 с.
46. Маркарян Э.А., Герасименко Г.П. Финансовый анализ. М.: Приор, 2011, - 160 с.
47. Масленченков Ю.С. "Финансовый менеджмент в коммерческом банке: Кн.2 : Технологический уклад кредитования. - М.: "Перспектива", 2006, - 191 с.
48. Масленченков Ю.С. "Финансовый менеджмент в коммерческом банке: фундаментальный анализ. - М.: "Перспектива", 2006, - 160 с.
49. Міщенко В.І., Шаповалов А.В., Салтинський В.В., Вядрова І.М. Реорганізація та реструктуризація комерційних банків. Київ: "Знання", КОО, 2012, 216 с.
50. Міщенко В.І., Яценюк А.П., Коваленко В.В., Коренєва О.Г. Банківський нагляд. Київ: Знання, 2014, 406 с.
51. Нікітін А.В. Маркетинг у банку. Київ: КНЕУ, 2012, 170 с.
52. Нікітін А.В. Ситуаційне моделювання банківської діяльності. Київ: КНЕУ, 2013, 153 с.

53. Основы банковского дела под ред. Мороза А.Н. – К.: Либра, 2004, - 330с.
54. Остапшин Т.П. Основы банківської справи. Київ: МАУП, 2009, 112 с.
55. Панова Г.С. Анализ финансового состояния коммерческого банка. М.: Инфра-М. 2006, - 425 с.
56. Парасій-Вергуненко І.М. «Методичні аспекти стратегічного аналізу фінансових результатів комерційного банку.» //Вісник НБУ, 2009 р., №11, с.49-51.
57. Полфреман Д., Форд. Ф. "Основы банковского дела". - М.: Инфра-М, 2006, - 624 с.
58. Примостка Л.А. „Аналіз банківської діяльності” /Монографія.
59. Радионов Н.В., Радионова С.П. Основы финансового анализа: математические методы, системный подход . Санкт-Петербург: Альфа, 2002, 592 с.
60. Раєвський К., Раєвська Т. Методичні рекомендації щодо економічного аналізу діяльності комерційного банку.//Вісник НБУ, 2009 ,№№ 3,4 .
61. Родионова Н.В. Антикризисный менеджмент. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2011, 223 с.
62. Савлук М.І., Мороз А.М., Коряк А.М. Вступ до банківської справи. Київ: Лібра, 2008, 344 с.
63. Садвакасов К.К. Коммерческие банки. Управленческий анализ деятельности. Планирование и контроль. - М.: Издательство "Ось-89", 2008, - 160 с.
64. Самойлов Г.О., Баталов А.Г. Банковская конкуренция . Москва: Экзамен, 2012, 256 с.
65. Солюс Г.П. Международные банки и страховые компании в мире капитала. Москва: Мысль, 2008, 300 с.

- 66.Тиркало Р.І., Шивоблок З.І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг. Навч.посібник, - К., «Слобожанщина»,2009. – 236 с.
- 67.Федулова Л.І, Волощук І.П. . Управління конкурентоспроможністю банків в умовах трансформаційної економіки. Київ: Науковий світ, 2012, 301 с.
- 68.Ходаківська В.П., Данілов О.Д. Ринок фінансових послуг. Ірпінь: Академія ДПС України, 2013, 501 с.
- 69.Черкасов В.Е. Финансовый анализ в коммерческом банке. М.: Финансы и статистка, 2005, - 196 с.
- 70.Швайка М.А. Банківська система України: шляхи реформування і підвищення ефективності. Київ: Парламентське видавництво, 2012, 193 с.
- 71.Ширинская Е.Б., Пономарева Н.А., Купчинский В.А. Финансово-аналитическая служба в банке: Практическое пособие. - М.: ФБК-Пресс, 2008, - 144 с.
- 72.Экономический анализ деятельности банка/ учебное пособие - М.: ИнфраМ, 2006, - 144 с.